

درس دوم کتاب تاریخ (1) پایه دهم رشته علوم انسانی، سوالات اصلی و خلاصه درس؛ تهیه کننده: ایرج سوری.

- دو رکن مهم دانش تاریخ را نام ببرید؟ زمان و مکان.

- یکی از دستاوردهای مهم بش، برای درک زمان کدام مورد می باشد؟ ابداع گاه شماری یا تقویم.

- گاهشماری یا تقویم را تعریف کنید؟ نظامی است که انسان برای اندازه گیری دقیق زمان (روز، ماه، سال) ابداع کرده است. دانش و مهارت اندازه گیری زمان، ارتباط نزدیکی با علوم مانند ریاضیات، نجوم و فیزیک دارد. ابداع تقویم نتیجه تلاش دانشمندان علوم طبیعی است.

- در دوران قدیم برای سنجش زمان از چه نوع زمان سنج هایی استفاده می شد؟ ساعت های آفتابی، آبی و شنی کاربرد داشت. همچنین اسطرلاب برای سنجش خورشید و ماه و ستارگان اختراع کردند.

- تاریخچه گاهشماری در جهان را شرح دهید؟

مردمان بین النهرین (میان رودان) و مصر باستان، در تنظیم و تدوین گاهشماری پیشگام بودند. در بابل گاه شماری خورشیدی - قمری 29 روزه رایج بود. با توجه به اینکه سال قمری 354 روز و خورشیدی 365 روز بود. هر سه سال، یکماه به سال می افزودند. مصر نیز سال 365 را روز و یک چهارم سال در نظر می گرفتند. در گاه شماری مصری سال 12 ماه و روزها 30 بودند و پنج روز اضافی به ماه دوازدهم سال افزوده می شد. برای محاسبه یک چهارم شبانه روز اضافی، هر چهار سال یک روز به سال می افزودند. رومیان در سال 46 قبل از میلاد بر اساس تقویم مصری را اخذ کردند. در سال 525 میلادی تولد حضرت مسیح (ع) به عنوان مبدا گاه شماری انتخاب شد و در قرن سیزدهم میلادی پاپ گرگوار بار دیگر تقویم میلادی را به کمک منجمان اصلاح کرد. تقویم هجری قمری مسلمانان نیز بر پایه گردش ماه به دور زمین است و مبدا آن اول محرم سالی است که پیامبر اسلام از مکه به مدینه رفت.

- تاریخچه گاه شماری در ایران باستان را شرح دهید؟

در دوره هخامنشیان گاه شماری خورشیدی - قمری بابلی رایج بود. اسامی ماه ها بر اساس آیین ایرانی نام گذاری شده بود. در دوره اشکانیان گاه شماری های بابلی، سلوکی و اوستایی متداول بود. در دوره ساسانیان گاه شماری اوستایی، که گاه شماری دینی زرتشتیان بود متداول شد. در این گاه شماری، سال به 12 ماه خورشیدی 30 روزه تقسیم می شد. سپس پنج روز اضافی را به نام اندرزگاه (پنجه) به آخر ماه دوازدهم می افزودند. مبدا گاه شماری اوستایی به تخت نشستن هر پادشاه بود. در هر چهار سال یک شبانه روز و در هر 120 سال 30 شبانه روز از سال حقیقی عقب می افتاد. برای رفع این مشکل، هر 120 سال یکماه به دوازده ماه سال اضافه می کردند. گاه شماری اوستایی 365 روزه بود. اسامی ماه ها نیز با اسامی ایزدان و فرشتگان نام گذاری شده بود.

- کرونولوژی را تعریف کنید؟ نظم و ترتیب رویدادها است.

-جغرافیای تاریخی را تعریف کنید؟

به مطالعه مناطق و سرزمین های مختلف در گذشته می پردازد و تاثیر محیط طبیعی و عوامل جغرافیایی را بر رویدادهای تاریخی مانند شکل گیری تمدن ها، مهاجرت ها، پیروزی ها و شکست ها، برپایی سکونت گاه ها و شهرها و ایجاد و گسترش را ها و.....مطالعه می کند.

-نقشه های تاریخی در تاریخ چه اهمیتی دارند؟

انواع اطلاعات شامل: قلمرو حکومت ها، مرزها، پایتخت ها، شهرها، بناهای مهم، محل دقیق رویدادها به خصوص جنگ ها، راه ها، تقسیمات اداری و مالیاتی و....را نمایش می دهند. در واقع برای ارائه اطلاعات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، جمعیتی امروزه نقشه ها کاربرد دارند.

کانال تخصصی تاریخ من @tarikheman3